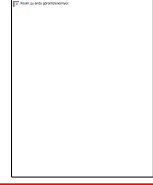

Makalenin Türü : Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi : 15.01.2025
Kabul Tarihi : 19.03.2025

 <https://doi.org/10.29029/busbed.1621054>

65 YAŞ ÜSTÜ BİREYLERİN DİJİTAL BECERİLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ayşin Gaye ÜSTÜN¹

ÖZ

Yaşlılık, bireylerin fiziksel, bilişsel ve sosyal yeteneklerinde değişimlerin yaşandığı bir dönem olup, bu değişimler dijital teknolojilerle etkileşimlerini etkilemektedir. 65 yaş ve üzeri bireylerin dijital becerileri, teknolojinin günlük yaşamdaki rolünü anlamaları ve etkin kullanımları açısından önemlidir. Bu çalışmada, Sinop Üçüncü Yaş Üniversitesi'ne kayıtlı 142 bireyin dijital becerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Karma yöntemle tasarlanan araştırmada nicel veriler "Dijital Yetkinlik Envanteri" ile, nitel veriler ise yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testleri kullanılmıştır. Araştırmada, problem çözme beceri puanlarının eğitim durumlarına göre farklılık gösterdiği; bilgi okur-yazarlığı, iletişim, güvenlik ve problem çözme puanlarının sosyal medya kullanımıyla; bilgi okur-yazarlığı puanlarının ise internette olumsuz deneyimlerle anlamlı bir ilişki gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca, dijital beceri puanları ile bireylerin gelecekte internet üzerinden günlük işlerin yürütüleceğine olan inançları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Nitel bulgular, bireylerin dijital cihazları sosyal medya, haberleşme, bankacılık, alışveriş, haber okuma ve bilgi arama gibi amaçlarla kullandığını göstermektedir. Teknik sorunlar ve güvenlik endişeleri, kullanım sürecindeki temel zorluklardır. 65 yaş üstü bireylerin dijital teknolojileri kullanmadaki motivasyon kaynakları ise merak ve kolaylık sağlamadır. Bireylerin gelecekte dijital cihazları bağımsız kullanma ve yeni teknolojilere uyum sağlama beklentisi yüksektir. Bu doğrultuda, dijital okuryazarlık eğitimleri yaşlı bireylerin özelliklerine uygun şekilde tasarlanmalı ve yaşlılara yönelik teknolojiler erişilebilirlik ve sadeliğe odaklanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Okuryazarlık, Dijital Beceri, 65 Yaş ve Üstü, Üçüncü Yaş Üniversitesi, Yaşlılık

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, austun@sinop.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9564-0761>

Article Type : Research Article
Date Received : 15.01.2025
Date Accepted : 19.03.2025

 <https://doi.org/10.29029/busbed.1621054>

INVESTIGATION OF 65+ INDIVIDUALS' DIGITAL SKILLS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Ayşin Gaye ÜSTÜN¹

ABSTRACT

Aging is a period in which individuals experience changes in their physical, cognitive, and social abilities, and these changes affect their interactions with digital technologies. The digital competencies of individuals aged 65 and over are important in terms of their understanding of the role of technology in daily life and their effective use. This study aimed to determine the digital competencies of 142 individuals enrolled in Sinop 3rd Age University. In the mixed-method study, quantitative data were collected with the “Digital Competency Inventory” and qualitative data were collected through semi-structured interviews. Descriptive analysis, Mann-Whitney U, and Kruskal-Wallis H tests were used to analyze the data. In the study, it was found that problem-solving competency scores differed according to educational status; information literacy, communication, security, and problem-solving scores showed a significant relationship with social media use; and information literacy scores showed a significant relationship with negative experiences on the internet. In addition, a significant difference was found between digital competence scores and individuals' beliefs that daily tasks will be carried out over the internet in the future. Qualitative findings show that individuals use digital devices for purposes such as social media, communication, banking, shopping, reading news, and searching for information. Technical problems and security concerns are the main challenges in the usage process. The motivation sources of individuals over 65 years of age for using digital technologies are curiosity and convenience. Individuals have high expectations of using digital devices independently and adapting to new technologies in the future. Accordingly, digital literacy training should be designed by the characteristics of older individuals, and technologies for older adults should focus on accessibility and simplicity.

Keywords: Digital Literacy, Digital Skills, Age 65 and Over, 3rd Age University, Old Age

¹ Assistant Professor, Sinop University Vocational School Computer Technologies Department, austun@sinop.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0001-9564-0761>

1. GİRİŞ

Yaşlanma süreci, bireyin üretim hayatından çekilmesi, rollerini ve sosyal statüsünü kaybetmesi, çeşitli sağlık sorunlarıyla mücadele etmesi gibi durumlarla karakterize edilmektedir. Nüfusun yaşlanması, küresel bir olgu olarak, sağlık, sosyal güvenlik, çevre, eğitim, iş dünyası ve sosyo-kültürel aktiviteler dahil olmak üzere toplumsal yaşamın çeşitli yönlerini derinden etkilemektedir (Terakye, 1997). Dünya çapında, genellikle 65 yaş ve üstü kişiler olarak tanımlanan yaşlı yetişkinlerin oranı, doğurganlık oranlarının düşmesi ve insanların daha uzun yaşaması nedeniyle genç demografik özelliklere kıyasla hızla artmaktadır (Cotten vd., 2016; WHO, 2015). Bireylerin sosyal ilişkilerinde, yaşlandıkça yakınlarını kaybetme, evden ayrılma, başkalarının bakımına muhtaç olma, iş hayatından emekliye ayrılma gibi nedenlerle azalma görülmektedir (Iancu & Iancu, 2017). Yaşlı yetişkinler, çeşitli önceki istihdam deneyimleri, teknolojiyi kullanma motivasyonları ve bilgisayar bilgileri (Gonçalves vd., 2017; Vroman vd., 2015) ile karakterize edilen oldukça heterojen bir teknoloji kullanıcıları grubudur (van Boekel vd., 2017). Kendini dijital teknoloji kullanıcısı olarak tanımlamayanlar bile dijital teknolojilerle çeşitli şekillerde etkileşime girmektedir (Gallistl vd., 2021). Her ne kadar birçok Batı ülkesinde interneti kullanan yaşlıların payı istikrarlı bir şekilde artmış olsa da (Eurostat, 2020), yaşlılar hâlâ dijital eşitsizliklerden etkilenen en büyük grup arasında yer almaktadır (Hargittai & Dobransky, 2017; van Dijk, 2017). Değişen dünyaya uyum konusunda yaşlı nüfus, gençlere göre daha yavaş kalmaktadır. Özellikle, yeni bir teknoloji ortaya çıktığında, gençler hızla benimserken yaşlılar bu yeniliğe ayak uydurmakta daha geç kalmaktadır. Birçok yaşlı, yeterli dijital okuryazarlığa sahip olmadığından, toplumdaki pek çok hizmetten dışlanma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır (Reneland-Forsman, 2018). Bu nedenle, onların dijital ortama dahil edilmesi ve teknoloji kullanma becerilerini kazanmaları büyük önem taşımaktadır (Flauzino vd., 2020; Seifert vd., 2021). Aile üyelerinin resmi olmayan desteği, motivasyonel ve duygusal nedenlerden dolayı gerekli olsa da resmi eğitimlerin yerini almamaktadır (Gallistl vd., 2021). Çalışmalar, resmi olarak verilen dijital beceri eğitimlerinin çok çeşitli koşullar altında faydalı olduğunu göstermektedir (Chiu vd., 2019; Pihlainen vd., 2021). Dijital becerilerin çocuklara ve gençlere kazandırılması eğitim-öğretim sürecinin başlangıcından itibaren okullarda öncelikli bir hedef olarak belirlenirken, teknolojiyle erken yaşlarda tanışmamış, eğitim hayatları boyunca dijital becerileri kazanamamış yetişkinler ve yaşlılar için dijital uygulamaları kullanmak daha zor olabilmektedir. Çalışmalar ileri yaşlardaki bireylerin genç yetişkinlere göre internet uygulamalarını daha az kullandığını ortaya koymaktadır (González vd., 2012; Heart & Kalderon, 2013; Vroman vd., 2015). 2019 yılında Avrupa Komisyonu tarafından internet hizmetlerinin kullanımına yönelik yayınladığı raporda, Avrupa’da yaşayan 65-74 yaş grubunun %37’sinin İnternet’i hiç kullanmadığı, 16-24 yaş grubunda ise bu oranın %1’den az olduğu belirtilmektedir (Atakışi & Orhan, 2020). TÜİK’in verilerine göre Türkiye’de ise 2019 yılında 65-74 yaş arası bireylerin internet kullanım oranı %19,8 iken bu yaş grubundaki internet kullanım oranının her yıl hızlı bir ivme ile yükseldiği ve 2024 yılı verilerinde bu oranın %46,9 olduğu raporlanmıştır. Dolayısıyla yetişkinlerin ve yaşlıların günlük yaşamlarında ihtiyaçlarına yönelik teknolojileri etkili bir şekilde kullanabilmesi için, dijital okuryazarlık becerilerine sahip olmaları oldukça önemlidir.

1.1. Üçüncü Yaş Üniversitesi

Uluslararası literatürde "Üçüncü Yaş Üniversitesi" olarak bilinen üniversiteler, yaşlı bireylerin yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine katılımını artırmayı hedeflemektedir (İmançer, 2020). Bu üniversiteler, özellikle 65 yaş ve üzeri bireylere yönelik çeşitli eğitim programları, atölyeler ve sosyal etkinlikler sunarak onların bilişsel, sosyal ve dijital becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (Terlemez vd., 2024). Programların içeriği, yaşlı bireylerin ilgi alanları ve ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılmakta olup sağlık, teknoloji, sanat, tarih ve yaşam becerileri gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Özellikle teknoloji ve dijital okuryazarlık alanında sunulan eğitimler, yaşlı bireylerin dijital dünyaya daha kolay uyum sağlamalarına katkıda bulunmaktadır (Charness & Boot, 2009). Günümüzde yaşlı bireylerin internet bankacılığı, e-devlet hizmetleri ve çevrimiçi iletişim araçlarını etkin bir şekilde kullanma konusundaki yetersizlikleri, onları dijital dışlanma riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır (van Deursen & Helsper, 2015). Üçüncü Yaş Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen dijital okuryazarlık ve teknoloji kullanım becerilerine yönelik dersler, yaşlı bireylerin mobil cihazları, bilgisayarları ve interneti bilinçli ve güvenli bir şekilde kullanmalarına olanak tanımaktadır. Bu dersler kapsamında yaşlı bireylere siber güvenlik, çevrimiçi dolandırıcılık ve kişisel verilerin korunması gibi konular öğretilerek, onların dijital dünyada daha güvenli bir şekilde hareket etmeleri sağlanmaktadır.

1.2. Dijital Beceri

Günümüzde dijitalleşmenin hızla ilerlemesiyle birlikte, dijital yetkinlikler bireylerin toplumsal yaşama etkin şekilde katılım göstermeleri için temel bir gereklilik halini almıştır. Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen "Vatandaşlar İçin Avrupa Dijital Yetkinlikler Çerçevesi" (DigComp), bireylerin dijital becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlayan kapsamlı bir rehber niteliğindedir. Bu çerçevede; bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği, dijital içerik üretimi, dijital güvenlik ve problem çözme olmak üzere beş temel yetkinlik alanı tanımlanmıştır (Özbek vd., 2022).

Yaşlı bireylerin dijital becerileri, bu çerçevede ışığında incelendiğinde, belirli zorluklar ve fırsatlar ortaya çıkmaktadır. Özellikle 65 yaş ve üzeri bireyler, dijital teknolojilere adaptasyonda çeşitli engellerle karşılaşabilmektedir. Bu engeller arasında teknolojik cihazlara erişim eksikliği, dijital okuryazarlık seviyesinin düşüklüğü ve teknolojik yeniliklere karşı direnç sayılabilir. Özbek vd. (2022)'nin gerçekleştirdiği bir çalışmada, 65 yaş üstü kadınların dijital yetkinlik düzeyleri incelenmiş ve bu gruba yönelik dijital yetkinlik envanteri geliştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında Özbek vd. (2022) tarafından geliştirilen bu envanter kullanılmıştır. Envanterde yer alan boyutlar bu çalışma özelinde 65 yaş üstü bireyler ile ilişkilendirilerek açıklanmaktadır.

Bilgi okuryazarlığı: Bilgi okuryazarlığı, yaşlı bireylerin ihtiyaç duydukları veri, bilgi ve dijital içeriklere etkili bir şekilde erişmelerini, bu içerikleri değerlendirmelerini ve güvenilirliklerini analiz etmelerini sağlayan temel bir beceri setidir (Bawden & Robinson, 2015). Günümüz dijital çağında, özellikle 65 yaş ve üzeri bireyler için bilgiye erişim ve değerlendirme süreçleri, toplumsal hayata aktif katılım, kişisel gelişim ve günlük yaşamlarını sürdürebilme açısından kritik bir öneme sahiptir (Rowlands vd., 2008). Yaşlı bireylerin bilgi okuryazarlığı becerileri, onların internet bankacılığı, e-devlet hizmetleri ve çevrimiçi sağlık platformları gibi dijital hizmetleri güvenli ve bilinçli bir şekilde kullanmalarını sağlamaktadır (Charness & Boot, 2009). Ancak, bu yaş grubundaki bireyler, sahte haberler, yanıltıcı reklamlar ve çevrimiçi dolandırıcılık gibi dijital tehditlere karşı daha savunmasız olabilmektedirler (Bansal & Choudhary, 2024). Bu nedenle, bilgi okuryazarlığı kapsamında sunulan eğitimler, yaşlı bireylerin doğru ve güvenilir bilgi kaynaklarını belirleyerek, çevrimiçi ortamda daha bilinçli kararlar almalarına katkıda bulunmaktadır (Eshet, 2004).

İletişim-iş birliği: İletişim ve iş birliği, dijital teknolojiler aracılığıyla bireylerin birbirleriyle bağlantı kurmalarını, bilgi ve düşüncelerini paylaşmalarını, toplumsal süreçlere aktif katılım göstermelerini ve ortak hedefler doğrultusunda iş birliği yapmalarını sağlayan temel yetkinlik alanlarından biridir. Günümüzde, dijital iletişim araçları yaşlı bireyler için yalnızca bir haberleşme yöntemi değil, aynı zamanda sosyal izolasyonu azaltan, toplumsal katılımı artıran ve bilişsel sağlığı destekleyen bir araç olarak öne çıkmaktadır (Seifert vd., 2021). 65 yaş üstü bireyler için dijital teknolojiler aracılığıyla kurulan iletişim, aile bireyleri, arkadaş çevresi ve sosyal topluluklarla etkileşimi sürdürmede kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle görüntülü arama uygulamaları, anlık mesajlaşma servisleri ve sosyal medya platformları sayesinde yaşlı bireyler, uzak mesafelerde yaşayan sevdikleriyle düzenli olarak iletişim kurabilmekte ve sosyal bağlarını güçlendirebilmektedirler (Charness & Boot, 2009). Bunun yanı sıra, çevrimiçi topluluklara katılım, yaşlı bireylerin ortak ilgi alanları etrafında sosyal gruplar oluşturmalarına ve yaşadıkları yalnızlık hissini azaltmalarına yardımcı olmaktadır (Llorente-Barroso vd., 2021).

Güvenlik: Dijital çağda güvenlik hem bireylerin hem de çevrenin korunmasını kapsayan çok boyutlu bir kavramdır (Anderson & Rainie, 2023). 65 yaş üstü bireyler için dijital güvenlik, yalnızca cihazların kötü amaçlı yazılımlardan, siber saldırılardan ve fiziksel hasarlardan korunmasını değil, aynı zamanda kişisel verilerin gizliliğinin sağlanmasını ve sürdürülebilir teknoloji kullanımını da içermektedir (Friemel, 2016). Günümüzde yaşlı bireyler, artan dijitalleşme ile çevrimiçi tehditlere daha fazla maruz kalmakta, dolandırıcılık girişimleri, kimlik avı saldırıları ve sahte içerikler nedeniyle risk altında olabilmektedirler (Bansal & Choudhary, 2024). Yaşlı bireyler için dijital güvenliğin en önemli bileşenlerinden biri, kişisel verilerin korunmasıdır. İnternet bankacılığı, e-devlet hizmetleri ve çevrimiçi alışveriş gibi dijital platformları kullanan yaşlı bireyler, güçlü şifre oluşturma, iki aşamalı kimlik doğrulama ve güvenilir siteleri tercih etme gibi temel siber güvenlik önlemlerini benimsemelidirler (Pacheco, 2024). Ayrıca, yaşlı bireylerin güvenilirlik ve otoriteye olan güven gibi faktörlere bağlı kalarak dolandırıcılığa maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Shang vd., 2022). Bu nedenle, yaşlıların bu tür dolandırıcılıklara karşı eğitilmesi, onların güvenliğini artırmak açısından kritik bir öneme sahiptir.

Problem çözme: Dijital teknolojilerin etkin ve bilinçli kullanımında teknik sorunları giderme, bireylerin ihtiyaçlarını belirleyerek bu ihtiyaçlara uygun teknolojik çözümler geliştirme süreçlerini içeren kritik bir beceri alanıdır. Özellikle 65 yaş üstü bireyler için, dijital problem çözme becerilerinin geliştirilmesi, onların teknolojiye adaptasyonunu kolaylaştırmakta ve dijital dünyada daha bağımsız hareket etmelerini sağlamaktadır (Sheahan vd., 2022). Yaşlı bireyler, dijital teknolojileri kullanırken sıklıkla karşılaştıkları teknik sorunlar nedeniyle teknolojiyi benimseme konusunda zorluk yaşayabilmektedirler (Charness & Boot, 2009). Örneğin, internet bağlantısı sorunları, yazılım güncellemeleri, cihaz uyumluluk problemleri veya hesap erişim sorunları, yaşlı bireylerin dijital ortamlarla etkileşimini zorlaştıran yaygın teknik engeller arasındadır (Heart & Calderon, 2013). Dijital problem çözme becerileri, yaşlı bireylerin bu tür teknik engellerle başa çıkma olanağını kolaylaştırarak, onların teknolojiyi daha güvenli ve verimli bir şekilde kullanmalarını sağlamaktadır (Xie vd., 2021).

1.3. Araştırmanın Amacı

Sinop Üçüncü Yaş Üniversitesi 2023-2024 eğitim-öğretim yılında kurulmuştur. Bu üniversite 65 yaş ve üzeri kişilerin sağlık, başarı ve aktiflikle dolu bir yaşlanma süreci geçirmelerine destek olmayı, ayrıca yaşam boyu eğitim anlayışını yaşlılık dönemine uygun eğitim programları aracılığıyla daha etkili kılmayı hedeflemektedir. Sinop Üçüncü Yaş Üniversitesi'nde müzik, resim, tarih, seracılık, fotoğrafçılık ve dijital okuryazarlık gibi çeşitli

alanlarda dersler verilmektedir. Bu araştırmada Sinop Üçüncü Yaş Üniversitesi'ne kayıtlı 65 yaş üstü bireylerin dijital becerilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. 65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerileri eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
2. 65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerileri sosyal medya kullanma durumuna göre farklılık göstermekte midir?
3. 65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerileri internette geçirilen süreye göre farklılık göstermekte midir?
4. 65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerileri internette olumsuz deneyim yaşama durumuna göre farklılık göstermekte midir?
5. 65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerileri yakın gelecekte günlük işlerin internette yürütüleceğine olan inanca göre farklılık göstermekte midir?
6. 65 yaş üstü bireylerin dijital becerilere ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Günümüz teknolojileri, bireylerin bilgiye erişimini kolaylaştırarak günlük birçok işlerini daha hızlı ve pratik bir şekilde gerçekleştirmelerine imkân tanımaktadır. E-devlet, e-sağlık, internet alışverişi, internet bankacılığı ve mobil bankacılık gibi uygulamalar, günlük yaşamda büyük kolaylık sağlayarak hayatın ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Bu uygulamaların etkin bir şekilde kullanılabilmesi ise dijital becerilere duyulan ihtiyacı artırmaktadır (European Commission, 2021). Özellikle Covid-19 pandemisi öncesinde dijital becerileri sınırlı olan veya dijitalleşme sürecine yeterince entegre olamayan 65 yaş ve üzeri bireyler, bu dönemde temel ihtiyaçlarını karşılamak için dijital araçları kullanma konusunda ciddi zorluklarla karşılaşmıştır (Van Deursen & Helsper, 2015). Sosyal mesafe kurallarının getirdiği zorunluluklar nedeniyle, daha önce bu konuda destek aldıkları aile bireylerinden ve yakın çevrelerinden de uzaklaşmak zorunda kalmışlardır. Pandemi döneminde dijital erişim, iletişim ve dijital okuryazarlık, sosyal hayatta temel bir gereklilik haline gelmiştir (Hargittai vd., 2019). Ancak dijital beceri eksikliği nedeniyle dezavantajlı bir konumda kalan 65 yaş ve üzeri bireyler, sadece sosyal bağlantılarını değil, aynı zamanda temel hizmetlere erişimlerini de kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, dijital becerilerin geliştirilmesi ve dijital vatandaşlık kavramlarının, özellikle yaşlı bireyler gibi kırılgan gruplar açısından ele alınmasının ne denli kritik olduğunu ortaya koymaktadır (Özbek vd., 2022). Bu çalışma, 65 yaş ve üzeri bireylerin dijital becerilerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisini inceleyerek, onların ihtiyaçlarını anlamaya ve çözüm önerileri geliştirmeye katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Dijitalleşmenin toplumsal eşitlik ve kapsayıcılık açısından önemli bir gereklilik haline geldiği günümüzde, bu tür çalışmalar, yaşlı bireylerin toplumsal hayata aktif katılımını artırmak ve dijital dönüşüm süreçlerinde dışlanmalarını önlemek için stratejik bir öneme sahiptir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

65 yaş üstü bireylerin dijital becerilerini belirlemek amacıyla yapılacak bu çalışma nitel ve nicel araştırma yöntemlerini içeren karma yöntem araştırması olarak tasarlanmıştır. Karma yöntem araştırması; nicel ve nitel yöntemleri kullanarak verilerin toplanması, analiz edilmesini, bulguların bütünlendirilmesini ve çıkarımlarda bulunulmasını sağlayan araştırma yöntemidir (Creswell & Plano Clark, 2017; Fraenkel & Wallen, 2009; Tashakkori & Creswell, 2007). Çalışmada, iç içe karma desen kullanılmıştır. İç içe karma desende, nicel veya nitel yöntemlerden biri diğerine göre daha baskındır. Dolayısıyla, araştırma büyük oranda ya nicel ya da nitel bir araştırma olup verilerin desteklenmesi için ikinci araştırma yöntemi ile elde edilen verilere gereksinim duyulmaktadır (Creswell & Plano Clark, 2017). Bu araştırmada, araştırmanın nicel boyutunda ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Nicel verileri, nitel verilerle desteklemek amacıyla Üçüncü Yaş Üniversitesi'nde dijital okuryazarlık dersini alan katılımcılarla yapılacak olan yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bu araştırmada nicel ağırlıklı desen kullanılmıştır [NİCEL+(nitel)].

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, 65 yaş ve üzeri bireylerden oluşan genel yaşlı nüfus grubu oluşturmaktadır. Çalışmanın nicel verileri, Sinop Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Üçüncü Yaş Üniversitesine kayıtlı toplam 142 katılımcıdan elde edilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise, dijital okuryazarlık dersi kapsamında öğrenim görmekte olan 7 katılımcı ile derinlemesine veri toplanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Süreci

Bu çalışmanın nicel verilerinin toplanması sürecinde Özbek vd. (2022) tarafından geliştirilen “Dijital Yetkinlik Envanteri” kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanması için ise araştırmacı tarafından geliştirilen ve toplam dokuz sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

2.3.1. Dijital Yetkinlik Envanteri

Bu çalışmada, Özbek vd. (2022) tarafından geliştirilen “Dijital Yetkinlik Envanteri” kullanılmıştır. Bu envanterin geliştirilmesinde, Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi'nin (Joint Research Centre-JRC) dijital teknolojilerin eğitim ve öğretim süreçlerindeki rolüne ilişkin kanıta dayalı politika desteği sunmak amacıyla başlatıldığı çalışmalardan yararlanılmıştır. Bu kapsamda “Vatandaşlar İçin Avrupa Dijital Yetkinlikler Çerçevesi”, bu envanterin temel dayanağını oluşturmuştur. Bu envanter, 24 maddeden oluşmakta olup dört farklı ölçek içermektedir. Ölçekler sırasıyla bilgi okuryazarlığı (3 madde), iletişim-iş birliği (11 madde), güvenlik (5 madde) ve problem çözme (5 madde) alanlarını kapsamaktadır. Tüm maddeler, ait oldukları faktörler altında yüksek faktör yük değerlerine sahiptir. Dijital Yetkinlik Envanteri’nde yer alan ölçekler birbirinden bağımsız olduğundan, her bir ölçeğin toplam puanı ayrı olarak hesaplanabilmektedir. Bununla birlikte, dört ölçeğin toplam puanlarının birleştirilerek tek bir Dijital Yetkinlik Envanteri toplam puanı oluşturulması mümkün değildir. Bilgi okuryazarlığı ölçeğinden alınabilecek puanlar 3 ile 9 arasında değişmekte olup, bu ölçeğin güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) ,92 olarak belirlenmiştir. İletişim-iş birliği ölçeği, kendi içinde iki alt boyuttan oluşmaktadır ve bu alt boyutlar hem birbirleriyle hem de ölçeğin tamamı ile ilişkilidir. Bu nedenle, iletişim-iş birliği ölçeği hem iki alt puan hem de tek bir toplam puan üzerinden değerlendirilebilmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 11 ile 33 arasında değişmekte olup, dijital vatandaşlık alt boyutunun güvenilirlik katsayısı ,95 ve dijital etkileşim alt boyutunun güvenilirlik katsayısı ,96 olarak hesaplanmıştır. Güvenlik ölçeğinden alınabilecek puanlar 5 ile 15 arasında değişirken, bu ölçeğin güvenilirlik katsayısı ,93’tür. Problem çözme ölçeğinden alınabilecek puanlar da 5 ile 15 arasında değişmekte olup, bu ölçeğin güvenilirlik katsayısı ,93 olarak belirlenmiştir.

2.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmanın nitel verileri, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi aracılığıyla toplanmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı göz önünde bulundurularak araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun içerik geçerliliğini sağlamak amacıyla, formun ilk taslağı üç alan uzmanına sunulmuş ve soruların kapsam geçerliliği, ifadesel niteliği ve yeterliliği hakkında uzman görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan gelen geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmış ve form, uygulama öncesi test edilmek üzere Üçüncü Yaş Üniversitesi’nde öğrenim görmekte olan dört katılımcı ile pilot uygulamaya tabi tutulmuştur. Pilot çalışma sonrasında elde edilen geri bildirimler doğrultusunda görüşme formunda son revizyonlar gerçekleştirilmiş ve form, dijital becerilerin tespitine yönelik toplam dokuz sorudan oluşacak şekilde nihai hâline kavuşturulmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Dijital Yetkinlik Envanteri, basılı form ve Google Form olmak üzere iki farklı formatta hazırlanmış; katılımcılara tercih ettikleri formu kullanma imkânı sunulmuştur. Birinci araştırma sorusunun analizinde frekans ve yüzde dağılımı gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Ayrıca eğitim durumu, sosyal medya kullanma durumu, internette geçirilen süre, internette olumsuz deneyim yaşama durumu ve yakın gelecekte günlük işlerin internette yürütüleceğine olan inanç değişkenlerinin dört alt boyuttaki ölçeklere ilişkin toplam skorlarının normal dağılıma uygunlukları Shapiro Wilks testi ile incelenmiş, verilerin normal dağılmadığı görülmüştür. Analizler SPSS 26.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Normal dağılım göstermeyen ilişkisiz iki örneklem için Mann-Whitney U Testi ve ilişkisiz ikiden fazla grubun karşılaştırılması için Kruskal-Wallis H-Testi kullanılmıştır. Farklılıkların hangi gruplar arasında çıktığını belirlemek içinse Çoklu Karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Araştırmanın nitel verileri ise yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşmeler 2023-2024 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı’nda Sinop Üçüncü Yaş Üniversitesi’nde dijital okuryazarlık dersine kayıtlı yedi 65 yaş üstü bireyle gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler ortalama 15-20 dakika sürmüştür. Araştırmacı bir gün içerisinde en fazla iki katılımcı ile görüşmüştür. Görüşmeye başlanmadan önce katılımcılardan araştırmaya gönüllü olduklarını belirten gönüllülük formunu doldurmaları istenmiştir. Görüşmeler araştırmacının ofisinde

gerçekleştirilmiş olup, görüşmenin bölünmemesi amacı ile ortamın sessiz olması sağlanmıştır. Daha sonra araştırmacı, görüşmenin ses kaydını almak için katılımcılardan izin almıştır. Görüşme formunda yer alan sorulara katılımcılar tarafından verilen yanıtlar, ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Ses kayıt cihazı kullanımı, verilerin eksik veya hatalı olma riskini büyük ölçüde azaltmıştır. Elde edilen veriler, NVivo 15 programı aracılığıyla betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma bulguları, katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar doğrultusunda oluşturulan kodlarla kategorize edilerek sunulmuştur. Ayrıca, birebir alıntı olarak kullanılabilecek ifadeler tespit edilmiş ve uygun görüldüğü durumlarda bulgular bölümünde doğrudan alıntı şeklinde yer verilmiştir. Alıntılar yapılırken görüşme yapılan her katılımcıya bir numara verilerek “(Kadınlara K, numara; Erkekler E, numara)” şeklinde kodlanmıştır. Ayrıca, kodlar hangi sıklıkta tekrar ettiği hesaplanarak frekans halinde tablolaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen alt problemlere yönelik elde edilen nicel ve nitel verilere ait bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1.

Bireylerin Demografik Bilgilerine İlişkin Dağılımlar

	Değişkenler	n (%)
Cinsiyet	Kadın	83 (58,5)
	Erkek	59 (41,5)
Medeni Durumu	Evli	105 (73,9)
	Bekar	15 (10,6)
	Eşi vefat etmiş	22 (15,5)
Çocuk Sayısı	Çocuğu yok	14 (9,9)
	Bir	29 (20,4)
	İki	77 (54,2)
	Üç	18 (12,7)
	Dört ve dörtten fazla	4 (2,8)
Aylık Gelir	0-10.000 TL	9 (6,3)
	10.001-20.000 TL	14 (9,9)
	20.001-30.000 TL	40 (28,2)
	30.001-40.000 TL	22 (15,5)
	40.001-50.000 TL	32 (22,5)
	50.000 + TL	25 (17,6)
Kullanılan Teknolojik Cihazlar	Akıllı Televizyon	2 (1,4)
	Akıllı Telefon	36 (25,4)
	Akıllı Televizyon, Bilgisayar	1 (,7)
	Akıllı Telefon, Akıllı Televizyon	16 (11,3)
	Akıllı Telefon, Bilgisayar	28 (19,7)
	Hepsi	59 (41,5)
Kullanılan Sosyal Medya ve Haberleşme Yazılımları	Facebook	3 (2,1)
	Whatsapp	9 (6,3)
	Facebook, Whatsapp	24 (16,9)
	Whatsapp, Instagram	3 (2,1)
	Whatsapp, Twitter, Instagram	4 (2,8)
	Facebook, Whatsapp, Instagram	71 (50)
	Hepsi	14 (9,9)
	Hiçbiri	14 (9,9)
Teknoloji Kullanımında Destek Alınan Kişi	Eş	13 (9,2)
	Çocuk	60 (42,2)
	Torun	2 (1,4)
	Komşu	15 (10,6)
	Eş, Çocuk	12 (8,5)
	Eş, Komşu	2 (1,4)
	Çocuk, Torun	3 (2,1)
	Çocuk, Komşu	2 (1,4)

COVID-19 Salgın Sürecinde Zorlanılan Konular	Eş, Çocuk, Torun	8 (5,6)
	Eş, Çocuk, Komşu	1 (0,7)
	Hiçbiri	23 (16,2)
	Hepsi	1 (0,7)
	Alışveriş	15 (10,6)
	Sağlık	20 (14,1)
	Bankacılık	5 (3,5)
	Aile/Akraba Ziyareti	68 (47,9)
	Alışveriş, Sağlık	1 (0,7)
	Alışveriş, Aile/Akraba Ziyareti	3 (2,1)
	Sağlık, Aile/Akraba Ziyareti	12 (8,5)
	Alışveriş, Sağlık, Aile/Akraba Ziyareti	7 (4,9)
	Hiçbiri	11 (7,7)

Tablo 1’de görüldüğü gibi, 65 yaş üstü bireylerin cinsiyet değişkenine göre örneklem grubunun 83’ü (%58,5) kadın, 59’u (% 41,5) erkektir. Bireylerin medeni durum değişkenine göre 105’i (%73,9) evli, 15’i (10,6) bekar ve 22’sinin (%15,5) eşi vefat etmiştir. Çocuk sayısı değişkenine bakıldığında 14 (%9,9)’ünün hiç çocuğu olmadığı, 29’unun (%20,4) bir, 77’sinin (%54,2) iki, 18’inin (%12,7) üç ve 4’ünün (%2,8) dört ve dörtten fazla çocuğu olduğu görülmektedir. 65 yaş üstü bireylerin 9’u (%6,3) 0-10.000 TL, 14’ü (%9,9) 10.001-20.000 TL, 40’ı (%28,2) 20.001-30.000 TL, 22’si (%15,5) 30.001-40.000 TL, 32’si (%22,5) 40.001-50.000 TL ve 25’i (%17,6) 50.000 üzerinde aylık gelire sahiptir. Kullanılan teknolojiler değişkeninde 65 yaş üstü bireylerin 2’si (%1,4) akıllı televizyon, 36’sı (%25,4) akıllı telefon, 1’i (%7) akıllı televizyon ve bilgisayar, 16’sı (%11,3) akıllı telefon ve akıllı televizyon, 28’i (19,7) akıllı telefon ve bilgisayar, 59’u (%41,5) ise bu üç teknolojiyi de kullanmaktadır. 65 yaş üstü bireylerin kullandıkları sosyal medya ve haberleşme yazılımlarına bakıldığında 3’ünün (%2,1) facebook, 9’u (%6,3) whatsapp, 24’ü (%16,9) facebook ve whatsapp, 3’ü (%2,1) whatsapp ve instagram, 4’ü (%2,8) whatsapp, X ve instagram, 71’i (%50) facebook, whatsapp ve instagram, 14’ü (%9,9) ise tüm sosyal medya ve haberleşme yazılımlarını kullanırken, 14’ü (%9,9) hiçbirini kullanmamaktadır. 65 yaş üstü bireylerin teknoloji kullanırken destek aldıkları kişilere bakıldığında 13’ü (%9,2) eşinden, 60’ı (%42,2) çocuğundan, 2’si (%1,4) torunundan, 15’i (%10,6) komşusundan, 12’si (%8,5) eşi ve çocuğundan, 3’ü (%2,1) çocuğu ve torunundan, 2’si (%1,4) çocuğu ve komşusundan, 8’i (%5,6) eşi, çocuğu ve torunundan, 1’i (%7) eşi, çocuğu ve komşusundan, 1’i (%7) ise hepsinden destek alırken, 23’ü (%16,2) hiç kimseden destek almamaktadır. Covid-19 salgın sürecinde zorlanılan konulara göre dağılımlara bakıldığında ise 15’inin (%10,6) alışveriş, 20’sinin (%14,1) sağlık, 5’inin (%3,5) bankacılık, 68’inin (%47,9) aile/akraba ziyareti, 1’i (%7) alışveriş ve sağlık, 3’ü (%2,1) alışveriş ve aile/akraba ziyareti, 12’si (%8,5) sağlık ve aile/akraba ziyareti, 7’si (%4,9) alışveriş, sağlık ve aile/akraba ziyareti gibi konularda zorlanırken, 11’i (%7,7) hiçbir konuda zorlanmamaktadır.

Tablo 2.

65 Yaş Üstü Bireylerin Bilgi Okuryazarlığı, İletişim-İş Birliği, Güvenlik ve Problem Çözme Becerilerinin Eğitim Durumuna Göre Farklılık Gösterme Durumu

	İlkokul n=20	Lise n=24	Ön lisans n=38	Lisans n=49	Lisansüstü n=11	P
Bilgi Okur-Yazarlığı	6 (3 – 9)	7 (4 – 9)	7,5 (5 – 9)	8 (3 – 9)	8 (3 – 9)	,055
İletişim-İş Birliği	25 (11 – 33)	27 (12 – 33)	29 (12 – 33)	29 (11 – 33)	31 (11 – 33)	,050
Güvenlik	12 (5 – 15)	12 (7 – 15)	13 (5 – 15)	13 (5 – 15)	11 (5 – 15)	,570
Problem Çözme	10 (5 – 13)	10,5 (5 – 15)	11,5 (6 – 15)	13 (5 – 15)	12 (5 – 15)	,016 ^{a,b,c}

a: ilkokul-lise b: ilkokul-ön lisans c: ilkokul-lisans

Tablo 2’de görüldüğü gibi 65 yaş üstü bireylerin problem çözme beceri puanları ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farkın ilkokul-lise, ilkokul-ön lisans ve ilkokul-lisans grupları arasında olduğu tespit edilmiştir. İlkokul düzeyinde eğitim durumuna sahip bireylerin, lise, ön-lisans ve lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip olan bireylerden, daha düşük düzeyde problem çözme becerilerine sahip oldukları görülmüştür. Bireylerin iletişim-iş birliği becerileri ile eğitim durumları arasında sınırda anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Bilgi okur-yazarlığı ve güvenlik ile ilgili beceriler arasında ise anlamlı bir fark çıkmamıştır. (p=,016, p=,050, p=,055, p=,570)

Tablo 3.

65 Yaş Üstü Bireylerin Bilgi Okuryazarlığı, İletişim-İş Birliği, Güvenlik ve Problem Çözme Becerilerinin Sosyal Medya Kullanma Durumuna Göre Farklılık Gösterme Durumu

	Evet n=127	Hayır n=15	p
Bilgi Okur-Yazarlığı	7 (3 – 9)	6 (3 – 8)	,001
İletişim-İş Birliği	29 (11 – 33)	22 (11 – 32)	,000
Güvenlik	13 (5 – 15)	10 (5 – 14)	,003
Problem Çözme	12 (5 – 15)	10 (5 – 13)	,006

Tablo 3’te görüldüğü gibi, 65 yaş üstü bireylerin bilgi okur-yazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile sosyal medya kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p=,001$, $p<,001$, $p=,003$, $p=,006$). Analizler sonucunda sosyal medya kullanan 65 yaş üstü bireylerin bilgi okur-yazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.

65 Yaş Üstü Bireylerin Bilgi Okuryazarlığı, İletişim-İş Birliği, Güvenlik ve Problem Çözme Becerilerinin İnternette Geçirilen Süreye Göre Farklılık Gösterme Durumu

	0-2 saat n=84	3-4 saat n=45	5-6 saat n=8	7+ saat n=5	p
Bilgi Okur-Yazarlığı	7 (3 – 9)	7 (3 – 9)	8 (3 – 9)	7 (3 – 8)	,441
İletişim-İşbirliği	28 (11 – 33)	30 (11 – 33)	31 (11 – 33)	25 (11 – 27)	,118
Güvenlik	13 (5 – 15)	12 (5 – 15)	12 (5 – 15)	10 (5 – 13)	,116
Problem Çözme	12 (5 – 15)	12 (5 – 15)	13 (5 – 15)	10 (5 – 10)	,065

Tablo 4’te görüldüğü gibi, 65 yaş üstü bireylerin bilgi okur-yazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile internette geçirilen süre arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p=,441$, $p=,118$, $p=,116$, $p=,065$).

Tablo 5.

65 Yaş Üstü Bireylerin Bilgi Okuryazarlığı, İletişim-İş Birliği, Güvenlik ve Problem Çözme Becerilerinin İnternette Olumsuz Deneyim Yaşama Durumuna Göre Farklılık Gösterme Durumu

	Evet n=24	Hayır n=118	p
Bilgi Okur-Yazarlığı	6,5 (3 – 9)	7 (3 – 9)	,034
İletişim-İş Birliği	28 (11 – 33)	28 (11 – 33)	,806
Güvenlik	13 (5 – 15)	12,50 (5 – 15)	,554
Problem Çözme	11,50 (5 – 15)	12 (5 – 15)	,257

Tablo 5’te görüldüğü gibi, 65 yaş üstü bireylerin bilgi okur-yazarlığı beceri puanları ile internette olumsuz deneyim yaşama durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p=,034$). Analizler sonucunda internette olumsuz deneyim yaşamayan 65. yaş üstü bireylerin bilgi okur-yazarlık becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. İletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile internette olumsuz deneyim yaşama durumları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamaktadır ($p=,806$, $p=,554$, $p=,257$).

Tablo 6.

65 Yaş Üstü Bireylerin Bilgi Okuryazarlığı, İletişim-İş Birliği, Güvenlik ve Problem Çözme Becerilerinin Yakın Gelecekte Günlük İşlerin İnternette Yürütüleceğine Olan İnancına Göre Farklılık Gösterme Durumu

	Evet n=127	Hayır n=15	p
Bilgi Okur-Yazarlığı	7 (3 – 9)	5 (3 – 9)	,040
İletişim-İş birliği	29 (11 – 33)	16 (11 – 33)	,010
Güvenlik	13 (5 – 15)	7 (5 – 15)	,015
Problem Çözme	12 (5 – 15)	8 (5 – 13)	,005

Tablo 6’da görüldüğü gibi, 65 yaş üstü bireylerin bilgi okur-yazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile yakın gelecekte günlük işlerin internetten yürütüleceğine olan inançları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p=,040$, $p=,010$, $p=,015$, $p=,005$). Analizler sonucunda yakın gelecekte günlük işlerin internette yürütüleceğine yönelik olumlu inançları olan 65. yaş üstü bireylerin bilgi okur-yazarlık, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 7.

65 Yaş Üstü Bireylerin Dijital Becerilerine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f
Kullanılan Dijital Cihazlar	Cep telefonu	7
	Bilgisayar	5
Dijital Cihazların Kullanım Amacı	Sosyal medya kullanımı	5
	Haberleşme	3
	Bankacılık	4
	Alışveriş	3
	Fotoğraf, video çekme	3
	Haber okuma	4
	Bilgi arama	2
	Belge düzenleme	1
Dijital Cihazları Öğrenme Süreçleri	Kendi kendine öğrenme	3
	Kurs ve eğitim alma	4
Karşılaşılan Zorluklar	Teknik zorluklar	2
	Güvenlik endişeleri	5
Motivasyon Kaynakları	Merak ve ilgi	3
	Kolaylık	3
Gelecekteki Beklentiler	Bağımsız kullanım	5
	Yeni teknolojiler	2

Bu çalışmada nicel verileri nitel veriler ile desteklemek amacıyla 65 yaş üstü bireylerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda Tablo 7’de görüldüğü gibi kullanılan cihazlar, kullanım amaçları, dijital cihazları öğrenme süreçleri, karşılaşılan zorluklar, motivasyon kaynakları ve gelecekteki beklentiler olmak üzere altı farklı kategori üzerinden bulgular sunulmuştur. Görüşme gerçekleştirilen 65 yaş üstü bireylerin hepsi cep telefonu kullandığını, 5’i ise cep telefonunun yanı sıra bilgisayar kullandığını belirtmiştir. Katılımcıların kullandıkları cihazlara ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

“En çok cep telefonunu kullanıyorum. Her an ulaşılabilir olması büyük konfor benim için.” (E1)

“Cep telefonu ve zaman zaman bilgisayar ikisini kullanıyorum genellikle.” (E5)

Katılımcılar sosyal medya kullanımı, haberleşme, bankacılık işlemleri, alışveriş, fotoğraf ve video çekme, haber okuma, bilgi arama ve belge düzenleme amacıyla dijital cihazları kullandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların dijital cihazları kullanım amaçlarına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

“WhatsApp görüşmelerimi yapıyorum. Onun dışında sosyal medyaya giriyorum.” (K6)

“Banka işlemlerimi yapmak için kullanıyorum.” (E7)

“İnternet üzerinden alışveriş yapıp veya bir ürün konusunda bilgi almak için kullanıyorum.” (K2)

“Telefonumu haberleşme haricinde çoğunlukla fotoğraf ve video çekmek için kullanıyorum.” (E1)

“Haberleri okumak için akıllı telefon kullanıyorum.” (K3)

“Teknik konularda takıldığım şeyleri Google amcaya soruyorum. Oradan bilgi alıyorum, sağlıkla ilgili şeyleri daha çok girerim, belli bir yaşa geldikten sonra. Oradaki yorumları falan aldıktan sonra doktorun yorumuyla karşılaştırdım doğru bir teşhis koydu mu gibi o şekilde yani.” (E4)

“Bilgisayarı da genelde haberleri izlemek, çıktı almak, belli şeyleri kaydetmek ve yazı işleri için kullanıyoruz.” (E5)

Tablo 7’de dijital cihazları öğrenme süreçleri kategorisine bakıldığında 65 yaş üstü bireylerin bu dijital cihazları kullanmayı kendi kendilerine ya da bir kurs veya eğitime katılarak öğrendiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların dijital cihazları öğrenme süreçlerine ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

“Kendi kendime öğrendim, hiçbir kursa gitmedim. Emekli devlet memuruyum. Çalıştığım yerde bilgisayar vardı, biraz bilgisayar biliyordum. İlk telefon 1996 yılında çıktı Türkiye’de, tuşlu telefon kullanıyordum. Daha sonra tuşsuz dokunmatik, internete bağlanan telefonlar oldu. Kendimizi geliştire geliştire bu seviyeye geldik.” (E1)

“Geçmişte öğretmen olduğumuz için bilgisayar kullanımıyla ilgili eğitim aldık. Telefon kullanımıyla ilgili bir eğitim almadık ama onu da gençlerden yaparak yaşayarak uygulayarak öğrendik. Tam öğrenememiş olmamıza rağmen yine de günlük işlerimizi görebiliyoruz.” (K2)

Dijital cihazların kullanımı sürecinde karşılaşılan zorlukların teknik ya da güvenlik endişelerinden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Katılımcıların dijital cihazları kullanma sürecinde karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

“Bazen mesela şifre unutuyorum işte veya uygulamadım bir pürüzle karşılaşılabiliyorum. Bazen çözmeye çalışıyorum, içine girince hani karıştırmayı. Aslında cesaret olmak lazım, ürktüğüm korktuğumda oluyor ama şu anda daha rahat kullandığımı düşünüyorum.” (K3)

“Güven meselesi yani ben bu şeye güvenmiyorum, bu sisteme güvenmiyorum. Okuyoruz işte bu bütün sistemlerden girerek vatandaşın hesabı boşaltılıyor, parası çekiliyor, bankalar hiçbir sorumluluk kabul etmiyor. O yüzden bugün ne kadar önlem alınsa da bu sistemin devlet tarafından güvenceye alınması lazım. Çünkü vatandaş bankalara güveniyor, whatsapp’tan bilmem nerden hesaplarını ibanını paylaşıyor. Bu işi çok iyi bilen kişiler hesabınıza giriyor hesabınızı boşaltıyor.” (E4)

65 yaş üstü bireyler tarafından dijital cihazları kullanma sürecinde motivasyon kaynaklarının merak- ilgilerinin yanı sıra bu cihazların kullanımının kendilerine kolaylık sağlamasının etkili olduğu ifade edilmiştir. 65 yaş üstü bireylerin dijital cihazları kullanma sürecinde motivasyon kaynaklarına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

“Ben çok meraklıydım, ilk cep telefonları çıktığında çok pahalı olmasına rağmen ilk alanlardan biriydim.” (E1)

“Hayatımızı kolaylaştırdığını düşündüğümüz için ve iletişim çok önemli bir gelişim kullanmak istiyorum ve yeni girişimlerde devam etmek istiyorum.” (E7)

65 yaş üstü bireylerin gelecekte dijital cihazları bağımsız olarak kullanma ve yeni teknolojileri kullanmaya yönelik beklentileri olduğu ifade edilmiştir. 65 yaş üstü bireylerin dijital cihazlara yönelik gelecekteki beklentilerine ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

“Kendi kendime yetebilecek şekilde telefon elimin altında dışarı çıkmadan her şeyi yapabilmeyi isterdim.” (K2)

“Şu yapay zekayı henüz tam çözemedim. Onun içine daha çok girmek isterdim.” (K6)

Yukarıdaki nitel bulgular ışığında, 65 yaş üstü bireylerin dijital cihazları öğrenme ve kullanma süreçlerinde çeşitli motivasyon kaynakları ve engellerle karşılaştıkları görülmektedir. Özellikle merak ve ilgi gibi içsel motivasyonlar ile bu cihazların sunduğu kolaylıklar, kullanım sürecinde belirleyici olmaktadır. Bununla birlikte, teknik zorluklar ve güvenlik endişeleri, bireylerin deneyimlerini olumsuz etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Geleceğe yönelik olarak, bu bireylerin dijital teknolojileri daha bağımsız ve etkin bir şekilde kullanmaya yönelik umut ve beklentiler taşıdığı ifade edilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

65 yaş ve üzeri bireylerin problem çözme beceri puanları ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu bulgu, yaşlı bireylerde eğitim düzeyinin bilişsel beceriler üzerindeki etkisini destekleyen literatürle örtüşmektedir (Lenehan vd., 2015; Lövdén vd., 2020; Zahodne vd., 2011). Özellikle, ilköğretim düzeyinde eğitim almış yaşlı bireylerin, lise, ön lisans ve lisans mezunu akranlarına kıyasla daha düşük problem çözme becerilerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu durum, yaşam boyu öğrenme teorilerinin, bireylerin eğitsel deneyimlerinin zihinsel esneklik, bilgi işleme ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini savunmasıyla açıklanabilir (Illeris & Ryan, 2020). Yaşlı bireylerde bilişsel becerilerin eğitimle güçlendirildiği, bu nedenle daha yüksek eğitim seviyesinin yaşa bağlı bilişsel gerilemeyi yavaşlatabileceği öne sürülmektedir (Lövdén vd., 2020). Eğitim düzeyinin yaşlı bireylerin problem çözme becerilerine etkisini inceleyen çalışmalar, eğitim düzeyi arttıkça bireylerin karmaşık problem çözme durumlarında daha başarılı olduklarını göstermektedir (Tucker-Drob, 2019). Bununla birlikte, bazı araştırmalar yaşlı bireylerde problem çözme becerisinin sadece eğitim düzeyine bağlı olmadığını, yaşam boyu aktif katılım, zihinsel uyarıcı faaliyetler ve sosyoekonomik koşulların da önemli belirleyiciler olduğunu belirtmektedir (Hertzog vd., 2021). Bu bağlamda, düşük eğitim düzeyine sahip yaşlı bireyler için zihinsel ve sosyal açıdan zenginleştirici ortamların sağlanmasının, problem çözme becerilerini artırmada önemli olduğu söylenebilir. İletişim-iş birliği becerileri açısından, yaşlı bireyler arasında eğitim durumuna bağlı olarak sınırdan anlamlı fark bulunması, bu becerilerin yaşlılık döneminde de eğitim seviyesinden

etkilendiğini göstermektedir. Ancak sınırdan anlamlılık derecesi, daha derinlemesine araştırmalara olan ihtiyacı işaret etmektedir. Literatürde, yaşlı bireylerin sosyal bağları ve topluluk etkinliklerine katılım düzeylerinin iletişim becerileri üzerinde güçlü bir etkisi olduğu belirtilmektedir (Nakahara & Yokoi, 2024). Bu durum, özellikle düşük eğitim düzeyine sahip yaşlı bireyler için sosyal destek ve katılımın artırılmasının önemini ortaya koymaktadır. Bilgi okuryazarlığı ve güvenlik becerileri açısından ise eğitim durumuna bağlı anlamlı bir fark bulunmaması, bu becerilerin yaşlı bireylerde daha çok teknolojik erişim ve yaşam boyu deneyimlere dayandığını düşündürmektedir. Günümüz yaşlı nüfusunun bir kısmı, dijital okuryazarlık ve güvenlik konularında eksiklikler yaşayabilir; ancak bu eksikliklerin yalnızca eğitim düzeyine değil, teknolojik değişimlere uyum sağlama fırsatlarına bağlı olduğu bilinmektedir (Xu vd., 2024). Özellikle yaşlı bireyler için teknolojiye erişim ve bu teknolojilere yönelik eğitim programlarının yaygınlaştırılması, bilgi okuryazarlığı ve güvenlik becerilerinin geliştirilmesinde etkili olabilir.

65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile sosyal medya kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Analizler, sosyal medya kullanan 65 yaş üstü bireylerin bu becerilerde daha yüksek puanlara sahip olduğunu göstermektedir. Sosyal medya kullanımının yaşlı bireyler üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar, bu platformların bilgiye erişim, sosyal bağlantıların sürdürülmesi ve bilişsel esnekliğin artırılması gibi çeşitli faydalar sağladığını göstermektedir (Lei vd., 2024; Quinn, 2018). Lei vd. (2024) tarafından yapılan bir çalışma, sosyal medya kullanan yaşlı bireylerin yalnızlık düzeylerinin azaldığını ve iletişim becerilerinin geliştiğini rapor etmiştir. Benzer şekilde, Quinn (2018) sosyal medyanın yaşlı bireylerin bilgi okuryazarlığı becerilerini artırarak, dijital güvenlik konusunda farkındalıklarını geliştirdiğini belirtmektedir. Bu bağlamda, sosyal medyanın bilgi okuryazarlığına etkisi özellikle dikkat çekicidir. Yaşlı bireylerin sosyal medya aracılığıyla bilgi kaynaklarına erişim sağlaması, onların hem dijital platformlarda daha aktif olmasına hem de güvenilir bilgi ile yanıltıcı bilgiyi ayırt edebilme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunabilir (Gao vd., 2024). Aynı zamanda, sosyal medyanın sunduğu çeşitli iş birliği araçları ve grup etkileşimleri, iletişim becerilerini ve problem çözme becerilerini destekleyici bir ortam sunabilir (Samita & Kauts, 2022). Ancak, sosyal medya kullanımının her zaman pozitif etkiler yaratmayabileceği de vurgulanmaktadır. Yaşlı bireylerde dijital uçurum sorunlarına dikkat çeken araştırmalar, sosyal medya kullanımının etkisinin yaşlı bireylerin yeni beceriler öğrenebileceklerine yönelik olumlu his yarattığını hem de dijital medyanın onları bunalatabileceği veya zamanlarını boşa harcayabileceği yönünde olumsuz hisler yarattığını belirtmektedir (Quan-Haase vd., 2018; Wang vd., 2021). Özellikle teknolojiye aşina olmayan yaşlı bireylerin sosyal medya kullanımında karşılaştıkları zorlukların stres seviyelerini artırabileceği ve iletişim-iş birliği becerileri üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği belirtilmektedir (Volkman vd., 2020). Ayrıca, sosyal medyanın yaygın kullanımı yaşlı bireylerin dijital güvenlik tehditleriyle karşı karşıya kalma olasılığını artırabilir. Yaşlı bireylerin, özellikle kimlik hırsızlığı, sahte bilgi yayılımı ve kötü amaçlı yazılımlar gibi risklere karşı daha savunmasız oldukları bildirilmektedir (Grilli, 2021). Dolayısıyla, sosyal medyanın olumlu etkileri kadar, bu risklerin farkında olunması ve yaşlı bireylerin dijital güvenlik farkındalığının artırılması gerekmektedir.

65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile internette geçirilen süre arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir. Bu bulgu, internette geçirilen sürenin, yaşlı bireylerin becerileri üzerinde doğrudan bir etkisi olmayabileceğini düşündürmektedir. Leist (2013), internet kullanımının yaşlı bireylerde bilgi okuryazarlığı ve dijital becerilere katkı sağlayabileceğini, ancak bu etkinin kullanım süresinden ziyade, bireylerin interneti nasıl kullandıklarıyla ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde van Deursen ve Helsper (2015), internette geçirilen sürenin bireylerin bilişsel veya sosyal becerilerine anlamlı bir etkisi olmadığını, ancak internetten bilgi edinme, sosyal etkileşim veya eğlence gibi becerileri etkileyebileceğini belirtmiştir. Aynı çalışmada yaşlı bireylerde, internetin sadece video izleme gibi pasif kullanımı yerine bilgi edinme, çevrimiçi eğitimlere katılma gibi aktif kullanımının daha önemli olduğu belirtilmektedir. Bulgular, bu çerçevede değerlendirildiğinde, internette geçirilen sürenin fazla olmasının, yaşlı bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerilerini artırmada tek başına yeterli olmayabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, yaşlı bireylerin interneti daha amaçlı ve bilinçli kullanmalarını sağlayacak eğitim programlarına olan ihtiyacı vurgulamaktadır. Bununla birlikte, bazı araştırmalar internet kullanım süresinin yaşlı bireylerin becerileri üzerinde dolaylı bir etki yaratabileceğini öne sürmektedir. Chopik (2016), sosyal medya ve diğer dijital araçları daha uzun süre kullanan yaşlı bireylerin, dijital ortamlarda daha fazla deneyim kazanarak bilgiye erişim ve güvenlik konularında daha yetkin hale geldiğini göstermiştir. Bu çalışmaya göre, internette geçirilen sürenin artması, bireylerin dijital platformlara aşinalığını artırarak hem bilgi okuryazarlığını hem de güvenlik farkındalığını olumlu etkilemektedir. Buna ek olarak Nimrod (2017), yaşlı bireylerin internette geçirdikleri sürenin, çevrimiçi topluluklarla daha fazla etkileşime girmelerini sağlayarak iletişim ve iş birliği becerilerini geliştirebileceğini ifade etmiştir. Bu görüş, özellikle internette geçirilen sürenin bireyin sosyal çevresi ve etkileşim yoğunluğu ile birleştiğinde olumlu sonuçlar yaratabileceğini savunmaktadır.

65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı beceri puanları ile internette olumsuz deneyim yaşama durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır. Analizler, internette olumsuz deneyim yaşamayan bireylerin bilgi okuryazarlık becerilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, yaşlı bireylerde dijital becerilerin, özellikle bilgi okuryazarlığının, internet ortamında karşılaşılabilecek olumsuz

durumlarla başa çıkmada önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Ancak iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile olumsuz deneyim yaşama durumu arasında anlamlı bir fark bulunmaması, bu alanların bilgi okuryazarlığı kadar etkilenmediğini göstermektedir. Bilgi okuryazarlığı, bireylerin dijital ortamlarda bilgiye erişim, bilgiyi değerlendirme ve güvenilir bilgiye ulaşma konusundaki becerilerini kapsar. Literatürde, bilgi okuryazarlığı yüksek olan bireylerin internette karşılaşılabilecekleri yanıltıcı bilgiler, dolandırıcılık ve diğer olumsuz deneyimlerle başa çıkmada daha başarılı oldukları belirtilmektedir (Huang vd., 2024; McGrew & Kohnen, 2024). Bu bağlamda, bilgi okuryazarlığı becerileri gelişmiş olan 65 yaş üstü bireylerin, internetteki olumsuz deneyimlerden kaçınabilme veya bu deneyimlere karşı daha etkin stratejiler geliştirme olasılığı daha yüksektir. Ali Hafez vd. (2024), yaşlı bireylerin dijital becerilerinin, özellikle bilgi okuryazarlığının, internette güvenli hareket edebilme yeteneklerini artırdığını ve dolayısıyla olumsuz deneyim yaşama olasılıklarını azalttığını ifade etmektedir. Öte yandan, internette olumsuz deneyimlerin bilgi okuryazarlığından bağımsız olarak yaşanabileceğini öne süren çalışmalar da bulunmaktadır. van Deursen ve Helsper (2015), yaşlı bireylerin bilgi okuryazarlığı becerilerinin yanı sıra, teknolojiye olan aşinalıkları ve dijital farkındalıklarının da internette olumsuz deneyimlere maruz kalma riskini etkileyebileceğini belirtmektedir. Bu çalışmaya göre, bilgi okuryazarlığı yüksek olsa bile, teknolojiye karşı düşük güven veya yanlış kullanım alışkanlıkları, bireylerin olumsuz deneyimler yaşama riskini artırabilir. Ayrıca Choi ve DiNitto (2013), yaşlı bireylerin internette olumsuz deneyim yaşama riskinin, bilgi okuryazarlığının yanı sıra sosyal faktörler (yalnızlık, sosyal destek eksikliği) ve psikolojik durumlarla (stres veya anksiyete) da ilişkili olabileceğini ifade etmektedir. Bu bulgular, internette olumsuz deneyimlerin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve bilgi okuryazarlığının bu ilişkideki yalnızca bir etken olduğunu göstermektedir. Bulgular, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile internette olumsuz deneyim yaşama durumları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Bu durum, bu becerilerin internette olumsuz deneyimlerle daha az ilişkili olabileceğini ya da bu alanlardaki becerilerin, olumsuz deneyimlerin önlenmesinde tek başına yeterli olmadığını düşündürmektedir.

65 yaş üstü bireylerin bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme beceri puanları ile yakın gelecekte günlük işlerin internetten yürütüleceğine olan inançları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Analizler, internet tabanlı günlük işlere yönelik olumlu inançlara sahip bireylerin, bilgi okuryazarlığı, iletişim-iş birliği, güvenlik ve problem çözme becerilerinde daha yüksek puanlara sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, dijital dönüşüme yönelik olumlu tutumların, bireylerin dijital becerileri ve sosyal bilişsel becerileriyle yakından ilişkili olduğunu öne süren literatürle uyumludur. Özellikle yaşlı bireylerde, dijital teknolojilere yönelik olumlu tutumların, bilgi okuryazarlığı ve diğer dijital becerileri geliştirdiği literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır (Miller vd., 2024). Bandura'nın (1986) sosyal bilişsel teorisine göre, bireylerin gelecekteki sonuçlara yönelik inançları, davranışlarını ve öğrenme süreçlerini şekillendirebilir. Dolayısıyla, yakın gelecekte günlük işlerin internet üzerinden yürütüleceğine inanan yaşlı bireylerin, bu becerileri geliştirme konusunda daha fazla çaba gösterdiği ve dijital platformları daha etkili kullandığı düşünülebilir. Benzer şekilde Bugay ve Korkut-Owen (2016), dijital teknolojiye yönelik olumlu tutumların, bireylerin iletişim-iş birliği becerileri üzerinde güçlü bir etkisi olduğunu vurgulamıştır. İnterneti etkin bir şekilde kullanan bireylerin, dijital ortamlar aracılığıyla sosyal bağlantılarını güçlendirdiği ve iş birliği yapma kapasitelerini artırdığı belirtilmektedir. Öte yandan, dijital teknolojilere yönelik olumlu tutumların her zaman becerilerle ilişkili olmadığını öne süren çalışmalar da bulunmaktadır. Gruenangerl ve Prandner (2024), bireylerin dijital teknolojilere yönelik olumlu beklentilerinin yüksek olmasına rağmen, düşük beceri düzeyine sahip olabileceğini belirtmiştir. Bu durum, bireylerin teknolojilere yönelik olumlu inançları olsa bile, pratik becerilerde yeterince gelişmiş olmayabileceğini göstermektedir. Ayrıca, yaşlı bireylerin dijital dönüşüme yönelik olumlu inançlarının, yalnızca bireysel becerilerden değil, çevresel ve sosyal destek faktörlerinden de etkilendiği vurgulanmaktadır (Schroeder vd., 2023). Bir başka eleştiri, dijital platformlara yönelik olumlu inançların, bireylerin güvenlik farkındalığını her zaman artırmadığını öne sürmektedir. Morrison vd. (2023), yaşlı bireylerin dijital teknolojilere yönelik olumlu tutumlarının, bazen güvenlik tehditlerini küçümseme veya bu tehditleri göz ardı etme eğilimiyle ilişkili olabileceğini belirtmiştir. Bu durum, güvenlik becerileri ile olumlu inançlar arasındaki anlamlı farkın neden sınırlı kaldığını açıklamaktadır.

Bu çalışma kapsamında görüşme gerçekleştirilen 65 yaş üstü bireylerin sosyal medya kullanımı, haberleşme, bankacılık işlemleri, alışveriş, fotoğraf ve video çekme, haber okuma ve belge düzenleme gibi günlük yaşam faaliyetlerini dijital araçlarla gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, yaşlı bireylerin dijital teknolojilere entegrasyonunda bireysel ihtiyaçların belirleyici olduğunu göstermektedir (Özer, 2024). Özellikle haberleşme ve sosyal medya kullanımının ön plana çıkması, bu yaş grubundaki bireylerin sosyal bağlantılarını sürdürebilme motivasyonu ile açıklanabilir. Yaşlı bireylerin dijital cihazları bilgi arama ve belge düzenleme gibi daha karmaşık işlemler için de kullanabildiğini belirtmek, dijital okuryazarlık becerilerinin yaygınlaştığını göstermektedir (Pangrazio & Sefton-Green, 2020). Bu durum, dijital eğitim programlarının bu yaş grubuna yönelik etkili olabileceğini düşündürmektedir.

65 yaş ve üzeri bireylerin dijital cihaz kullanım becerilerini öğrenme süreçlerinde farklı yaklaşımlar benimsediği görülmektedir. Katılımcıların dijital cihazları kendi kendilerine ya da kurslar ve eğitim programları aracılığıyla

öğrendiğini ifade etmesi, öğrenme tercihlerinin bireysel ihtiyaçlar, motivasyon düzeyi ve erişim olanaklarına göre değiştiğini göstermektedir. Özellikle kendi kendine öğrenme yöntemini tercih eden bireylerin, bu yaş grubunda öğrenmenin yaşam boyu devam eden bir süreç olduğunu benimsemiş olabileceklerini düşündürmektedir. Dijital cihazları kendi kendine öğrenme, bireylerin problem çözme ve deneyimleyerek öğrenme gibi bilişsel süreçlerini kullanarak teknolojiye adaptasyon sağladığını göstermektedir. Bu durum, özellikle aktif yaşlanma ve bilişsel uyarılma bağlamında incelendiğinde önemli bir veri sunmaktadır (Kalınkara & Sarı, 2018). Diğer taraftan, kurs ve eğitim programlarına katılımın belirtilmesi, bu yaş grubundaki bireylerin yapılandırılmış öğrenme süreçlerinden yararlanma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim programlarının etkili olması, içeriklerin yaşa uygun olarak tasarlanmasına ve bireylerin bireysel ihtiyaçlarına cevap verebilmesine bağlıdır (Akdağ & Şiraz., 2021).

65 yaş ve üzeri bireylerin dijital cihaz kullanımında karşılaştıkları zorlukların teknik veya güvenlik endişelerinden kaynaklandığını ifade etmeleri, bu yaş grubunun dijital adaptasyon sürecinde belirli bariyerlerle karşılaştığını göstermektedir. Teknik zorluklar, genellikle dijital cihazların karmaşıklığı ve kullanıcı arayüzlerinin yaşlı bireylerin bilişsel ve fiziksel özelliklerine uygun olmamasından kaynaklanmaktadır (Kalınkara & Sarı, 2018). Özellikle teknik problemler, öğrenme motivasyonunu ve dijital cihazlara olan güveni olumsuz etkileyebilir. Araştırmalar, kullanıcı dostu olmayan arayüzlerin ve teknik terimlerin karmaşıklığının, yaşlı bireylerin cihazları öğrenme istekliliğini azalttığını göstermektedir (İştar-İşıklı, 2024). Dolayısıyla, yaşlı bireyler için tasarlanan teknolojilerin erişilebilirliğe ve sadeliğe odaklanması, bu zorlukların üstesinden gelmek için kritik bir adımdır.

KAYNAKÇA

- Akdağ, H., & Şiraz, F. (2021). Dijital vatandaşlığa dönüşüm (Türkiye özelinde): Literatür taraması. *TÜRKAV Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 77-97.
- Ali Hafez, S., Mohamed El-Sayed El-sheikh, S., Abd El Fattah Ibrahim, N., & Youssef Gaid, J. (2024). Exploring digital literacy among community-dwelling older adults. *Alexandria Scientific Nursing Journal*, 26(2), 186-197. <https://doi.org/10.21608/asalexu.2024.361332>
- Anderson, J., & Rainie, L. (2023). The future of human agency. *Pew Research Center*.
- Atakışi, B., & Orhan, Ş. F. (2020). Orta yaş ve üstü yetişkinlerin günlük yaşamda internet kullanma durumlarının incelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 5(1), 1-26. <https://doi.org/10.51280/yjer.2020.001>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice Hall.
- Bansal, N., & Choudhary, H. (2024). Growing old in the digital era: A qualitative study of internet use and outcomes among urban Indian older adults. *Working with Older People*, 28(4), 317-335. <https://doi.org/10.1108/WWOP-08-2023-0032>
- Bawden, D., & Robinson, L. (2015). *Introduction to information science*. Facet Publishing.
- Bugay, A., & Korkut-Owen, F. (2016). İletişim becerilerinin yordayıcıları: Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, benlik saygısı, dışa dönüklük ve cinsiyet. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 542-554. <https://doi.org/10.17860/efd.26005>
- Charness, N., & Boot, W. R. (2009). Aging and information technology use: Potential and barriers. *Current Directions in Psychological Science*, 18(5), 253-258. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2009.01647.x>
- Chiu, C. J., Tasi, W. C., Yang, W. L., & Guo, J. L. (2019). How to help older adults learn new technology? Results from a multiple case research interviewing the internet technology instructors at the senior learning center. *Computers & Education*, 129, 61–70. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.10.020>
- Choi, N. G., & DiNitto, D. M. (2013). Internet use among older adults: Association with health needs, psychological capital, and social capital. *Journal of Medical Internet Research*, 15(5), e2333. <https://doi.org/10.2196/jmir.2333>
- Chopik, W. J. (2016). The benefits of social technology use among older adults are mediated by reduced loneliness. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 19(9), 551–556. <https://doi.org/10.1089/cyber.2016.0151>
- Cotten, S., Yost, E., Berkowsky, R., Winstead, V., Anderson, W. (2016). *Designing technology training for older adults in continuing care retirement communities*. CRC Press.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2017). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). Sage.
- Eshet, Y. (2004). Digital literacy: A conceptual framework for survival skills in the digital era. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 13(1), 93-106.
- European Commission. (2021). Digital Economy and Society Index (DESI) 2021: The digital skills gap in Europe. Retrieved from <https://digital-strategy.ec.europa.eu/>
- Eurostat. (2020). *Ageing Europe. Looking at the lives of older people in the EU*. European Union. <https://doi.org/10.2785/628105>
- Flauzino, K. D. L., Pimentel, M., Batistoni, S., Zaine, I., Vieira, L., Rodrigues, K., et al. (2020). Digital literacy for older adults: Perceptions about teaching-learning. *Educação & Realidade*, 4, 45. <https://doi.org/10.1590/2175-6236104913>
- Fraenkel, J. R., & Wallen, M. E. (2009). *How to design and evaluate research in education* (7th ed.). MacGraw-Hill.
- Friemel, T. N. (2016). The digital divide has grown old: Determinants of a digital divide among seniors. *New Media & Society*, 18(2), 313-331. <https://doi.org/10.1177/1461444814538648>
- Gallistl, V., Rohner, R., Hengl, L., & Kolland, F. (2021). Doing digital exclusion—technology practices of older internet non-users. *Journal of Aging Studies*, 59, 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2021.100973>
- Gao, Y., Liang, J., & Xu, Z. (2024). Digital social media expression and social adaptability of the older adult driven by artificial intelligence. *Frontiers in Public Health*, 12, 1424898. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1424898>
- Gonçalves, V.P., de Almeida Neris, V.P., Seraphini, S., Dias, T.C.M., Pessin, G., Johnson, T., Ueyama, J. (2017). Providing adaptive smartphone interfaces targeted at elderly people: An approach that takes into account diversity among the elderly. *Univ. Access Inf. Soc.* 16(1), 129–149. <https://doi.org/10.1007/s10209-015-0429-9>
- González, A., Ramírez, M. P., & Viadel, V. (2012). Attitudes of the elderly toward information and communications technologies. *Educational Gerontology*, 38(9), 585-594. <https://doi.org/10.1080/03601277.2011.595314>
- Grilli, M. D., McVeigh, K. S., Hakim, Z. M., Wank, A. A., Getz, S. J., Levin, B. E., ... & Wilson, R. C. (2021). Is this phishing? Older age is associated with greater difficulty discriminating between safe and malicious

- emails. *The Journals of Gerontology: Series B*, 76(9), 1711-1715. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbaa228>
- Gruenangerl, M., & Prandner, D. (2024). The contribution of digital technology training to the digital competency gap. A case study from Austria. In: *10th International Conference on Higher Education Advances (HEAd'24)*. Valencia, 18-21 June 2024. <https://doi.org/10.4995/HEAd24.2024.17322>
- Hargittai, E., & Dobransky, K. (2017). Old dogs, new clicks: Digital inequality in skills and uses among older adults. *Canadian Journal of Communication*, 42(2). <https://doi.org/10.22230/cjc.2017v42n2a3176>
- Hargittai, E., Piper, A. M., & Morris, M. R. (2019). From internet access to internet skills: Digital inequality among older adults. *Universal Access in the Information Society*, 18, 881-890. <https://doi.org/10.1007/s10209-018-0617-5>
- Heart, T., & Kalderon, E. (2013). Older adults: Are they ready to adopt health-related ICT? *International Journal of Medical Informatics*, 82(11), 209-231. <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2011.03.002>
- Hertzog, C., Pearman, A., Lustig, E., & Hughes, M. (2021). Fostering self-management of everyday memory in older adults: A new intervention approach. *Frontiers in Psychology*, 11, 560056. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.560056>
- Huang, G., Jia, W., & Yu, W. (2024). Media literacy interventions improve resilience to misinformation: A meta-analytic investigation of overall effect and moderating factors. *Communication Research*, 00936502241288103. <https://doi.org/10.1177/00936502241288103>
- Iancu, I., Iancu, B. (2017). Elderly in the digital era. *Theoretical Perspectives on Assistive Technologies*, 5(60), 1-13. <https://doi.org/10.3390/technologies5030060>
- Illeris, K., & Ryan, C. (2020). Contemporary theories of learning: Learning theorists... in their own words. *Australian Journal of Adult Learning*, 60(1), 138-143.
- İmançer, E.D. (2020). *Tazelenme üniversitesi ege kampüsündeki 60 yaş ve üzeri bireylerde obezite varlığı, beden ağırlığı algısı ve ilişkili etmenler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- İştar-Işıklı, E. (2024). Dijitalleşme sürecinde yaşlı bireylerin karşılaştığı zorluklar ve çözüm önerileri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 23(92). <https://doi.org/10.17755/esosder.1537052>
- Kalınkara, V., & Sarı, İ. (2018). Yaşlıların bilgi teknolojileri kullanımı ve yaşam doyumu: Potansiyel ve engeller, ergonomik yaklaşım. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 6 (ÖS: Ergonomi2017), 1-13. <https://doi.org/10.21923/jesd.367367>
- Lei, X., Matovic, D., Leung, W. Y., Viju, A., & Wuthrich, V. M. (2024). The relationship between social media use and psychosocial outcomes in older adults: A systematic review. *International Psychogeriatrics*, 36 (9), 714-746. <https://doi.org/10.1017/S1041610223004519>
- Leist, A. K. (2013). Social media use of older adults: A mini-review. *Gerontology*, 59(4), 378-384. <https://doi.org/10.1159/000346818>
- Lenehan, M. E., Summers, M. J., Saunders, N. L., Summers, J. J., & Vickers, J. C. (2015). Relationship between education and age-related cognitive decline: A review of recent research. *Psychogeriatrics*, 15(2), 154-162. <https://doi.org/10.1111/psyg.12083>
- Llorente-Barroso, C., Kolotouchkina, O., & Mañas-Viniegra, L. (2021). The enabling role of ICT to mitigate the negative effects of emotional and social loneliness of the elderly during COVID-19 pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(8), 3923. <https://doi.org/10.3390/ijerph18083923>
- Lövdén, M., Fratiglioni, L., Glymour, M. M., Lindenberg, U., & Tucker-Drob, E. M. (2020). Education and cognitive functioning across the life span. *Psychological Science in the Public Interest*, 21(1), 6-41. <https://doi.org/10.1177/1529100620920576>
- McGrew, S., & Kohnen, A. M. (2024). Tackling misinformation through online information literacy: Structural and contextual considerations. *Journal of Research on Technology in Education*, 56(1), 1-6. <https://doi.org/10.1080/15391523.2023.2280385>
- Miller, L. M. S., Callegari, R. A., Abah, T., & Fann, H. (2024). Digital literacy training for low-income older adults through undergraduate community-engaged learning: Single-group pretest-posttest study. *JMIR Aging*, 7, e51675. <https://doi.org/10.2196/51675>
- Morrison, B. A., Nicholson, J., Coventry, L., & Briggs, P. (2023, September). Recognising diversity in older adults' cybersecurity needs. In *Proceedings of the 2023 ACM Conference on Information Technology for Social Good* (pp. 437-445).
- Nakahara, K., & Yokoi, K. (2024). Role of meaningful social participation and technology use in mitigating loneliness and cognitive decline among older adults. *The American Journal of Occupational Therapy*, 78(6). <https://doi.org/10.5014/ajot.2024.050794>
- Nimrod, G. (2017). Older audiences in the digital media environment. *Information, Communication & Society*, 20(2), 233-249. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2016.1164740>
- Özbek, Ç., Ulubey, Ö., Adnan, M., & Kapucu, N. K. (2022). Yaşlılara yönelik dijital yetkinlik envanterinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 98-122.

- Özer, İ. B. (2024). Yaşlı dostu dijital ekosistem oluşturmak. *Senectus*, 2(1), 115-118. <https://doi.org/10.26650/senectus.2024.2.1.0027>
- Pacheco, E. (2024). Older adults' safety and security online: A post-pandemic exploration of attitudes and behaviors. *Journal of Digital Media & Interaction*, 7(17), 107-126. <https://doi.org/10.34624/jdmi.v7i17.37825>
- Pangrazio, L., & Sefton-Green, J. (2020). The social utility of 'data literacy'. *Learning, Media and Technology*, 45(2), 208-220. <https://doi.org/10.1080/17439884.2020.1707223>
- Pihlainen, K., Korjonen-Kuusipuro, K., & Kärnä, E. (2021). Perceived benefits from non formal digital training sessions in later life: Views of older adult learners, peer tutors and teachers. *International Journal of Lifelong Education*, 40(2), 155-169. <https://doi.org/10.1080/02601370.2021.1919768>
- Quan-Haase, A., Williams, C., Kicevski, M., Elueze, I., & Wellman, B. (2018). Dividing the grey divide: Deconstructing myths about older adults' online activities, skills, and attitudes. *American Behavioral Scientist*, 62(9), 1207-1228. <https://doi.org/10.1177/0002764218777572>
- Quinn, K. (2018). Cognitive effects of social media use: A case of older adults. *Social Media+ Society*, 4(3), 2056305118787203. <https://doi.org/10.1177/2056305118787203>
- Reneland-Forsman, L. (2018). 'Borrowed access'—the struggle of older persons for digital participation. *International Journal of Lifelong Education*, 37(3), 333-344. <https://doi.org/10.1080/02601370.2018.1473516>
- Rowlands, I., Nicholas, D., Williams, P., Huntington, P., Fieldhouse, M., Gunter, B., ... & Tenopir, C. (2008, July). The Google generation: The information behaviour of the researcher of the future. In *Aslib Proceedings*, 60 (4), 290-310. <https://doi.org/10.1108/00012530810887953>
- Samita, M., & Kauts, A. (2022). Facebook as a supporting tool for enhancing social interaction skills in a physics teaching subject. *Vidyodaya Journal of Science*, 25(02), 129-137. <https://doi.org/10.31357/vjs.v25i02.6180>
- Schroeder, T., Dodds, L., Georgiou, A., Gewald, H., & Siette, J. (2023). Older adults and new technology: Mapping review of the factors associated with older adults' intention to adopt digital technologies. *JMIR Aging*, 6(1), e44564. <https://doi.org/10.2196/44564>
- Seifert, A., Cotten, S., & Xie, B. (2021). A double burden of exclusion? Digital and social exclusion of older adults in times of COVID-19. *The Journals of Gerontology: Series B*, 76(3), 99-103. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbaa098>
- Shang, Y., Wu, Z., Du, X., Jiang, Y., Ma, B., & Chi, M. (2022). The psychology of the internet fraud victimization of older adults: A systematic review. *Frontiers in Psychology*, 13, 912242. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.912242>
- Sheahan, J., Hjorth, L., Figueiredo, B., Martin, D. M., Reid, M., Aleti, T., & Buschgens, M. (2022). Co-creating ICT risk strategies with older Australians: A workshop model. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(1), 52. <https://doi.org/10.3390/ijerph20010052>
- Tashakkori, A., & Creswell, J. W. (2007). The new era of mixed methods. *Journal of Mixed Methods*, 1(1), 2-8. <https://doi.org/10.1177/2345678906293042>
- Terakye, G., Güner, P. (1997). Kriz potansiyeli taşıyan bir dönem: Yaşlılık. *Kriz Dergisi*, 5 (2), 95- 101.
- Terlemez, M., Ulutak, İ., Demiray, E., Candemir, Ö., & Öztürk, S. (2024). Aktif yaşlanma ve tazelenme üniversiteleri: Anadolu Üniversitesi örneği. *Social Science Development Journal*, 9(48), 24-47. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14464263>
- Tucker-Drob, E. M. (2019). Cognitive aging and dementia: A life-span perspective. *Annual Review of Developmental Psychology*, 1(1), 177-196. <https://doi.org/10.1146/annurev-devpsych-121318-085204>
- van Boekel, L., Peek, S., Luijkx, K. (2017). Diversity in older adults? Use of the internet: Identifying subgroups through latent class analysis. *Med. Internet. Res.* 19(5). <https://doi.org/10.2196/jmir.6853>
- van Deursen, A. J., & Helsper, E. J. (2015). The third-level digital divide: Who benefits most from being online? *Communication and Information Technologies Annual*, 10(2), 29-52. <https://doi.org/10.1108/S2050-206020150000010002>
- van Dijk, J. (2017). Afterword: The state of digital divide theory. In M. Ragnedda, & G. Muscher (Eds.), *Theorizing digital divides* (pp. 199-206). Routledge.
- Volkman, T., Miller, I., & Jochems, N. (2020). Addressing fear and lack of knowledge of older adults regarding social network sites. In J. Zhou & G. Salvendy (Eds.), *Human aspects of IT for the aged population. Technology and society: 6th International Conference, ITAP 2020, Held as Part of the 22nd HCI International Conference, HCII 2020, Copenhagen, Denmark, July 19-24, 2020, Proceedings, Part III* (pp. 114-130). Springer International Publishing.
- Vroman, K.G., Arthanat, S., Lysack, C. (2015). Who over 65 is online? Older adults' dispositions toward information communication technology. *Computers in Human Behavior*, 43, 156-166. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.10.018>
- Wang, H., Yang, M. S., & Choi, Y. K. (2021). Barriers that contribute to the digital divide among older community dwelling adults in later life. *Innovation in Aging*, 5(1), 869.

- World Health Organization (2015): World report on ageing and health. <http://www.who.int/ageing/events/world-report-2015-launch/en/>
- Xie, B., Charness, N., Fingerma, K., Kaye, J., Kim, M. T., & Khurshid, A. (2021). When going digital becomes a necessity: Ensuring older adults' needs for information, services, and social inclusion during COVID-19. In *Older Adults and COVID-19*, 181-191. Routledge.
- Xu, L., Lam, Y. Y., Ng, D. T. K., Peng, P., Suen, W. L., Lee, C. S. Y., & Chu, S. K. W. (2024). Digital literacy education for older adults: A scoping review. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 61(1), 691-696. <https://doi.org/10.1002/pa2.1081>
- Zahodne, L. B., Glymour, M. M., Sparks, C., Bontempo, D., Dixon, R. A., MacDonald, S. W., & Manly, J. J. (2011). Education does not slow cognitive decline with aging: 12-year evidence from the Victoria longitudinal study. *Journal of the International Neuropsychological Society*, 17(6), 1039-1046. <https://doi.org/10.1017/S1355617711001044>

ÇALIŞMANIN ETİK İZNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 28 Mart 2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2024/71

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

1.yazarın araştırmaya katkı oranı %100

Yazar 1: Yazar çalışmanın literatür taraması, verilerinin toplanması, verilerin analiz edilmesi, çalışmanın bulgularının sunulması ve tartışılması gibi çalışmanın tüm sürecini tek başına gerçekleştirmiştir.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı bulunmamaktadır. Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

EKLER

Ek-1. 65 yaş üstü bireylerin dijital becerilerinin belirlenmesi ile ilgili görüşme soruları

1. En çok kullandığını dijital cihazlar hangileri? Kullanım amaçlarınız neler?
2. Dijital cihazları kullanmayı nereden ve nasıl öğrendiniz?
3. Sosyal medya platformlarını veya iletişim uygulamalarını (WhatsApp, Facebook, Instagram vb.) kullanıyor musunuz? Hangi sıklıkla?
4. Online alışveriş, bankacılık veya fatura ödeme gibi işlemleri yapıyor musunuz? Bu süreçlerde zorlandığınız noktalar var mı?
5. Dijital cihazları kullanırken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
6. Dijital cihazları kullanırken ne tür endişeler yaşıyorsunuz?
7. Dijital araçları öğrenmede sizi motive eden şeyler neler?
8. Dijital cihazlar hayatınızı nasıl etkiledi? Hem olumlu hem de olumsuz yönlerini anlatabilir misiniz?
9. Gelecekte teknolojiyle ilgili hangi becerilere sahip olmayı isterdiniz?